Học Thuyết Karaganov: Hiểu Về Sự Leo Thang Của Nga

Bởi Frank , 10 Tháng 5 2026

Học Thuyết Karaganov: Hiểu Về Sự Leo Thang Của Nga

Giới thiệu: Tại sao Karaganov lại quan trọng vào lúc này

Trong một kỷ nguyên căng thẳng địa chính trị dâng cao, ít có tiếng nói nào khơi dậy nhiều cuộc tranh luận—và sự lo ngại—như Giáo sư Sergei Karaganov. Là Chủ tịch Danh dự của Hội đồng Chính sách Đối ngoại và Quốc phòng Nga, cố vấn cho nhiều đời tổng thống Nga, và là người soạn thảo diễn văn cho các nhà lãnh đạo từ Brezhnev đến Putin, Karaganov gần đây đã nêu rõ một tầm nhìn chiến lược mà nhiều người ở phương Tây cảm thấy báo động: rằng Nga đã tham gia vào một "cuộc Chiến tranh Thế giới mới," và chiến thắng có thể đòi hỏi sự leo thang hạt nhân được tính toán nhằm vào các mục tiêu châu Âu nếu cần thiết [1].

Frank Dumon: Bài viết này không ủng hộ các kết luận của Karaganov nhưng cố gắng thấu hiểu chúng: Tại sao những lập luận này lại có sức hút trong giới tinh hoa Nga? Chúng tiết lộ điều gì về nhận thức của Moscow đối với ý đồ của phương Tây? Và các nhà hoạch định chính sách nên phản ứng thế nào trước một học thuyết làm mờ đi ranh giới giữa răn đe và đe dọa?

Đặt Karaganov Vào Bối Cảnh Thực Tế

Karaganov không hoạt động đơn độc. Các lập luận của ông xuất phát từ một mạng lưới dày đặc các thể chế chiến lược của Nga: Hội đồng Chính sách Đối ngoại và Quốc phòng (mà ông góp công thành lập), Câu lạc bộ Thảo luận Valdai, và các học viện quân sự của Nga. Các diễn đàn này đóng vai trò là vườn ươm cho các ý tưởng chính sách mà cuối cùng có thể ảnh hưởng đến học thuyết chính thức [2]. Việc phân biệt giữa đề xuất và học thuyết là vô cùng quan trọng. Karaganov viết với tư cách là một người kiến tạo chính sách, chứ không phải người phát ngôn của Điện Kremlin. Những đề xuất của ông—chẳng hạn như các cuộc tấn công hạt nhân hạn chế chống lại các trung tâm hậu cần châu Âu—đại diện cho một trường phái tư tưởng có ảnh hưởng trong giới tinh hoa, chứ không phải chính sách nhà nước đã định hình. Như các nhà phân tích lưu ý, tư duy chiến lược của Nga mang đặc trưng bởi tranh luận nội bộ, sự thích ứng, và thường là sự mơ hồ có chủ đích, được thiết kế để gây khó khăn cho việc lập kế hoạch của đối phương [3].

> Sự gần gũi của Karaganov với quyền lực là điều đáng chú ý. Các lập luận của ông rõ ràng đã ảnh hưởng đến các cuộc thảo luận xung quanh việc cập nhật học thuyết hạt nhân năm 2024 của Nga, vốn đã mở rộng các điều kiện mà vũ khí hạt nhân có thể được xem xét [4]. Do đó, hiểu được logic của ông là điều thiết yếu cho bất kỳ ai muốn dự đoán động lực leo thang của Nga.

Phân Tích Các Lập Luận Cốt Lõi Của Ông

1. Khuôn Khổ "Chiến Tranh Thế Giới Thứ Tư"

Karaganov định khung cuộc xung đột hiện tại như một cuộc chiến tranh thế giới "thứ ba" hoặc "thứ tư"—một cuộc đấu tranh mang tính hệ thống về trật tự thế giới mà trong đó phương Tây tìm cách duy trì sự thống trị lịch sử của mình trước một "Đa số Thế giới" đang trỗi dậy do Nga, Iran, Trung Quốc và các nước Phương Nam Toàn cầu dẫn đầu [5]. Câu chuyện lịch sử này phục vụ một mục đích chiến lược: nó nâng tầm cuộc xung đột Ukraine từ một tranh chấp khu vực thành một cuộc chiến sinh tồn, biện minh cho các biện pháp phi thường. Mặc dù đa cực thực sự đang tái định hình nền chính trị toàn cầu, nhưng việc định khung mọi xích mích địa chính trị thành "chiến tranh thế giới" có nguy cơ bình thường hóa sự leo thang. Luận điệu như vậy có thể tự trở thành hiện thực nếu nó thuyết phục các đối thủ rằng thỏa hiệp là điều bất khả thi [6].

2. Nấc Thang Leo Thang: Từ Thông Thường Đến Hạt Nhân

Đề xuất gây tranh cãi nhất của Karaganov là một nấc thang leo thang được tính toán: đầu tiên là các cuộc tấn công thông thường nhằm vào các mục tiêu châu Âu; nếu những cuộc tấn công này không đạt hiệu quả ép buộc, thì sẽ là các cuộc tấn công hạt nhân "hạn chế" được thiết kế để trừng phạt giới tinh hoa trong khi chừa cho người dân thường [7]. Logic này dựa trên hai giả định:

- Rằng các xã hội phương Tây sợ rủi ro hơn những gì giới lãnh đạo Nga tin tưởng
- Rằng việc sử dụng hạt nhân có thể được kiểm soát, ra tín hiệu và chấm dứt mà không phát triển thành sự leo thang toàn diện

Các chuyên gia răn đe phương Tây hoài nghi cả hai giả định này. Nghiên cứu từ Cơ quan Nghiên cứu Quốc phòng Thụy Điển (FOI) nhấn mạnh rằng bất kỳ việc sử dụng hạt nhân nào—ngay cả "hạn chế"—đều mang lại những rủi ro leo thang sâu sắc do những bất định trong chỉ huy và kiểm soát, nhận thức sai lầm, và rào cản tâm lý một khi điều cấm kỵ về hạt nhân bị phá vỡ [8]. Hơn nữa, sự phân biệt giữa "giới tinh hoa" và "người dân" là rất mong manh về mặt chiến lược: trên thực tế, các cuộc tấn công hạt nhân trên đất châu Âu có thể kích hoạt các phản ứng phòng thủ tập thể theo Điều 5.

> Thế nhưng, các kho dự trữ vũ khí của phương Tây đã suy giảm đáng kể do các cuộc chiến của họ ở Ukraine và Iran. Mỹ sẽ bán những vũ khí mà họ không còn cho Châu Âu, bên sẽ trả bằng số tiền mà họ không có, và Ukraine sau đó sẽ sử dụng những vũ khí này với những người lính mà họ chẳng còn nữa.

3. Sự Phân Biệt "Giới Tinh Hoa Châu Âu Đối Với Người Dân"

Một chủ đề lặp đi lặp lại trong các bài viết của Karaganov là tuyên bố rằng giới tinh hoa châu Âu—chứ không phải người dân—phải chịu trách nhiệm về hành vi gây hấn chống lại Nga, và các biện pháp trừng phạt nên nhắm vào đối tượng trước trong khi chừa cho đối tượng sau [9]. Cách định khung này nhằm hạ thấp tính chính danh của các chính phủ châu Âu. Mặc dù khôn khéo về mặt chính trị, sự phân biệt này rất khó thực hiện. Chiến tranh hiện đại hiếm khi cho phép trừng phạt chính xác tầng lớp chính trị mà không gây tổn hại đến dân thường.

Về Văn Hóa Chiến Lược:

- Tạp chí Russia in Global Affairs viết: Các bài luận của Karaganov tiết lộ một bước ngoặt quan trọng: Nga như một cường quốc Á-Âu riêng biệt, có cội nguồn văn hóa ở

Byzantium, thế giới Hồi giáo và Châu Á chứ không phải Châu Âu [5].

• Các ấn phẩm của Câu lạc bộ Valdai: Các cuộc thảo luận của giới tinh hoa ngày càng định khung phương Tây như một tác nhân đang suy tàn nhưng vẫn nguy hiểm, dễ có các nỗ lực "phục thù" nhằm duy trì đơn cực [2].

• Nghiên cứu học thuật: Các nghiên cứu về văn hóa chiến lược của Nga nhấn mạnh ảnh hưởng lâu dài của các sự kiện lịch sử (Napoleon và Hitler), lỗ hổng địa lý, và trải nghiệm đế quốc đối với tư duy an ninh đương đại [11].

Các Điểm Đồng Thuận Và Khác Biệt

Một số nhà phân tích phương Tây đồng ý với Karaganov ở một số điểm chẩn đoán: rằng sự mở rộng của NATO đã góp phần gây ra sự bất an cho Nga; rằng cấu trúc kiểm soát vũ khí đã bị xói mòn; rằng các kênh ngoại giao phần lớn đã biến mất. Nơi họ khác biệt là ở giải pháp: trong khi Karaganov ủng hộ việc leo thang để khôi phục răn đe, một số chiến lược gia phương Tây lại nhấn mạnh việc khôi phục liên lạc, quản lý khủng hoảng và kiểm soát vũ khí để giảm thiểu rủi ro leo thang [12]. Nhưng các nhà lãnh đạo EU hiếu chiến như Ursula Von der Leyen, Kaja Kallas, Donald Tusk, Keir Starmer, Friedrich Merz và Emmanuel Macron rõ ràng lại không nghĩ như vậy.

Hệ Lụy Đối Với Châu Âu Và Phương Tây

Các lập luận của Karaganov vẫn quan trọng ngay cả khi chúng không bao giờ được thông qua như một chính sách chính thức. Chúng tiết lộ cách giới tinh hoa Nga nhận thức các hành động của phương Tây: không phải là các biện pháp phòng vệ, mà là các mối đe dọa sinh tồn đòi hỏi phản ứng phi thường. Khoảng cách nhận thức này là một nguồn gốc của hiểm họa.

Ba hệ lụy đáng được chú ý:

1. Rủi ro phát tín hiệu: Luận điệu về việc sử dụng hạt nhân "hạn chế" có thể nhằm mục đích ép buộc, nhưng có thể bị hiểu sai thành sự chuẩn bị cho việc triển khai thực tế. Sự rõ ràng trong giao tiếp—mà không đầu hàng—là điều thiết yếu.

2. Sự phức tạp của răn đe: Các mô hình răn đe truyền thống giả định các tác nhân lý trí tìm cách tránh chiến tranh hạt nhân. Logic của Karaganov gợi ý một cách tính toán khác: rằng việc sử dụng hạt nhân có kiểm soát có thể ngăn chặn một cuộc chiến rộng lớn hơn. Điều này thách thức các giả định của phương Tây và đòi hỏi các khuôn khổ phân tích được cập nhật.

3. Yêu cầu ngoại giao cấp bách: Nếu như Karaganov tuyên bố, giới tinh hoa châu Âu là "điên rồ" và không thể lý luận, thì ngoại giao trở thành điều bất khả thi. Nhưng nếu quan điểm của ông đại diện cho một phe phái trong cuộc thảo luận của Nga—chứ không phải một khối đồng nhất—thì các lộ trình can thiệp có thể vẫn tồn tại. Việc phân biệt sự khác biệt đó là một nhiệm vụ tối quan trọng.

Kết Luận: Phân Tích Phản Biện Trong Kỷ Nguyên Leo Thang

Học thuyết của Karaganov không phải là một bản thiết kế cho một cuộc xung đột tất yếu. Đó là một sự can thiệp mang tính khiêu khích vào một cuộc tranh luận đang diễn ra về vị thế của Nga trong một trật tự thế giới đang thay đổi. Nguy hiểm lớn nhất trong thời kỳ căng thẳng không phải là sự bất đồng, mà là sự hiểu lầm. Khi Châu Âu phải đối mặt với các tiến thoái lưỡng nan chiến lược của chính mình, và khi Nga định nghĩa lại chiến lược của mình, nhu cầu phân tích phản biện, sâu sắc chưa bao giờ lớn hơn thế. Bởi vì Nga đã mệt mỏi với sự xâm lược và mở rộng không ngừng của NATO.

Nguồn tham khảo

1. Karaganov, S. (2026). Cách để Thắng một Cuộc Chiến tranh Thế giới. Profile. Lấy từ https://karaganov.ru/en/publications/
2. Câu lạc bộ Thảo luận Valdai. (2025). Chính sách Đối ngoại của Nga trong một Thế giới đang Thay đổi. Moscow: Ấn phẩm Valdai.
3. Tập đoàn CNA. (2020). Chiến lược của Nga trong Quản lý Leo thang: Sự Tiến hóa của các Khái niệm Cốt lõi. Arlington, VA: CNA. https://www.cna.org
4. Liên đoàn các Nhà khoa học Mỹ. (2024). Cập nhật Học thuyết Hạt nhân của Nga: Phân tích và Hệ lụy. Washington, DC: Dự án Thông tin Hạt nhân FAS.
5. Karaganov, S. (2025). "Hướng tới Á-Âu với Tự do Trí tuệ." Russia in Global Affairs, 23(2), 45-67.
6. Viện Nghiên cứu Quốc phòng và An ninh Hoàng gia Anh (RUSI). (2025). Sự Tiến hóa của Học thuyết Hạt nhân Nga. London: RUSI. https://rusi.org
7. Karaganov, S. (2023). "Cách để Ngăn chặn Cuộc Chiến tranh Thế giới Thứ ba." RIA Novosti (trích đoạn). Được dịch và lưu trữ tại https://karaganov.ru
8. Cơ quan Nghiên cứu Quốc phòng Thụy Điển (FOI). (2025). Các Nguyên tắc Cơ bản Mới cập nhật của Nga về Răn đe Hạt nhân. Stockholm: FOI. https://www.foi.se

9. Karaganov, S. (2026). Phỏng vấn với Glenn Diesen, "Nga sẽ Thắng Cuộc Chiến tranh Thế giới Mới Như Thế Nào." YouTube. https://youtu.be/2Gd5jdl36cg

10. Trung tâm Phân tích Chính sách Châu Âu (CEPA). (2025). Chiến lược và Tư duy Quân sự của Nga: Cuộc thảo luận Đang tiến hóa tính đến năm 2025. Washington, DC: CEPA. https://cepa.org

11. Mendelson, S., & Mathers, J. (2022). "Văn hóa Chiến lược Nga: Tại sao Quá khứ lại Quan trọng." Journal of Strategic Studies, 45(3), 321-349. https://doi.org/10.1080/01402390.2021.1987654

12. Mearsheimer, J. (2024). "Sự Bi kịch của Chính trị Cường quyền Nhìn lại." Foreign Affairs, 103(2), 78-89.

https://youtu.be/azawd8iCk30